

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZEDMIOTU MUZYKA

Cele kształcenia - wymagania ogólne

1. Rozwijanie indywidualnej i zespołowej ekspresji muzycznej przez różnorodne formy aktywności.
2. Rozumienie funkcji muzyki i jej języka oraz wykorzystanie tej wiedzy przy odbiorze, wykonywaniu i tworzeniu muzyki.
3. Świadomy odbiór muzyki uwzględniający znajomość kontekstu kulturowego, historycznego i społecznego.
4. Inicjowanie i realizowanie indywidualnych oraz zespołowych działań muzycznych w szkole i środowisku lokalnym.
5. Wykorzystywanie nowych technologii do zapisu, tworzenia, przetwarzania i odbioru muzyki.
6. Rozumienie powiązań muzyki z innymi obszarami wiedzy i działaniami artystycznymi.
7. Rozwijanie własnych zainteresowań muzycznych i kształtowanie tożsamości kulturowej, w tym lokalnej i regionalnej.
8. Rozwijanie wrażliwości muzycznej oraz doświadczanie oddziaływania muzyki na dobrostan i pewność siebie.

Zajęcia z muzyki stanowią przestrzeń działania, ekspresji i twórczej obecności uczniów w kulturze. Nauczanie opiera się na podstawowych formach aktywności: śpiewie, grze na instrumentach, ruchu z muzyką, słuchaniu i tworzeniu muzyki. Dzięki uczestnictwu w tych działaniach uczniowie rozwijają kompetencję współpracy i umiejętność wyrażania siebie, uczą się uważności, refleksyjności, odpowiedzialności oraz funkcjonowania w różnych sytuacjach społecznych i kontekstach kulturowych. Muzyka w tym ujęciu wspiera nie tylko rozwój artystyczny, lecz także wszechstronny rozwój ucznia.

Uczenie się muzyki opiera się na aktywnym działaniu: wykonywaniu, słuchaniu, interpretowaniu i rozumieniu muzyki przez jej doświadczanie. Celem nie jest jedynie poznanie pojęć i terminów, ale przede wszystkim ich stosowanie w kontekście działania, współpracy i twórczego myślenia. Edukacja muzyczna tworzy sytuacje, w których uczniowie mają możliwość podejmowania inicjatywy, wspólnego tworzenia i przeżywania muzyki na co dzień. W centrum procesu dydaktycznego znajduje się uczeń jako osoba sprawcza, kreatywna, refleksyjna i współdziałająca.

Nauczanie muzyki uwzględnia również rozwijanie także kompetencji cyfrowych zarówno w tworzeniu, jak i odbiorze muzyki. Uczniowie uczą się bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z technologii oraz wykorzystują dostępne programy komputerowe i aplikacje do tworzenia i udostępniania swoich działań muzycznych.

Treści nauczania - wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

Wybrane wymagania szczegółowe zostały oznaczone jako należące do modułu kultura.

Dodatkowo w poszczególnych działach przewidziano wymagania do wyboru, które nauczyciel wybiera do realizacji z klasą, tj. przynajmniej jedno wymaganie w ramach danego działu.

1. Uczeń jako twórca i wykonawca:

- 1) interpretuje muzykę i wyraża emocje przez śpiew, grę na instrumentach, ruch i taniec, słuchanie oraz tworzenie;
- 2) wykonuje zróżnicowane utwory, m.in. z repertuaru tradycyjnego, ludowego, patriotycznego, popularnego, klasycznego, a także realizuje własne propozycje repertuarowe - moduł kultura;
- 3) śpiewa i recytuje, solo lub w zespole, unisono lub wielogłosowo, z zachowaniem naturalnej postawy ciała i emisji głosu;
- 4) indywidualnie lub zespołowo wykonuje utwory, ćwiczenia i akompaniamenty na instrumentach melodycznych i niemelodycznych, dbając o jak najlepszy sposób gry, brzmienie i wyraz artystyczny;
- 5) porusza się do muzyki w sposób zgodny z jej charakterem i reaguje na sygnały muzyczne podczas zabaw i innych działań muzyczno-ruchowych;
- 6) tańczy indywidualnie lub zespołowo, stosuje podstawowe kroki i figury minimum trzech tańców narodowych (krakowiaka, kujawiaka i poloneza) i minimum dwóch spośród tańców ludowych, towarzyskich lub współczesnych;
- 7) identyfikuje w otoczeniu różnorodne brzmienia oraz źródła dźwięku, wykorzystuje je do realizacji zadań muzycznych, w tym zadań z użyciem nowych technologii;
- 8) odgrywa wybrane role w zespole muzycznym (np. dyrygenta, chórzysty, członka zespołu, solisty i inne), planuje i uzgadnia z innymi przebieg, interpretację i prezentację zadania muzycznego;
- 9) wyjaśnia pojęcia związane z podstawowymi elementami muzyki (np. rytm, melodia, metrum, tempo, dynamika), wykorzystuje tę wiedzę w działaniu, tworząc własne interpretacje;
- 10) koduje i dekoduje muzykę, wykorzystując notację muzyczną lub dowolne inne symbole, podczas działań korzysta z narzędzi analogowych lub cyfrowych;
- 11) rejestruje i przetwarza dźwięki oraz udostępnia nagrania, szanując prawa autorskie i wykonawcze;
- 12) wykorzystuje narzędzia cyfrowe do działań twórczych i współpracy w zespole.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) indywidualnie lub zespołowo realizuje układy ruchowe, uzgadnia ich przebieg z innymi; inspirowane dostępnymi przykładami, twórczo je przekształca i wykorzystuje własne pomysły;
- 2) improwizuje i tworzy krótkie formy muzyczne głosem, ruchem i na instrumentach, swobodnie lub według określonych zasad, testuje własne pomysły i modyfikuje je na podstawie informacji zwrotnej;
- 3) tworzy ilustracje dźwiękowe, inscenizacje i akompaniamenty, wykorzystując ruch,

gestodźwięki, głos, przedmioty codziennego użytku, instrumenty lub aplikacje i programy komputerowe.

2. Uczeń jako słuchacz:

- 1) zachowuje się zgodnie z zasadami obowiązującymi w danym kontekście kulturowym podczas uczestnictwa w różnorodnych wydarzeniach muzycznych - moduł kultura;
- 2) interpretuje słuchaną muzykę za pomocą wybranych środków wyrazu i narzędzi, m.in. ruchu, słowa, gestodźwięków, instrumentów, rekwizytów, narzędzi cyfrowych, działań plastycznych lub literackich;
- 3) rozpoznaje instrumenty muzyczne, grupuje je ze względu na sposób wydobycia dźwięku i identyfikuje ich brzmienie w słuchanych utworach;
- 4) dzieli się swoimi doświadczeniami, wypowiada się na ich temat, używając wybranych pojęć związanych z głosami ludzkimi i technikami wokalnymi, formami (np. piosenka, pieśń, kanon, koncert, symfonia), gatunkami i stylami muzycznymi (np. opera, balet, musical, muzyka filmowa, tradycyjna, pop, rock, jazz, hip-hop), rodzajami zespołów wykonawczych (muzyka wokalna, instrumentalna, wokarno-instrumentalna, solo, w zespole, w chórze, w orkiestrze i inne) - moduł kultura;
- 5) określa funkcje słuchanej muzyki (np. rozrywkowa, religijna, obrzędowa, sygnalizacyjna) zgodne z jej charakterem i kontekstem - moduł kultura;
- 6) analizuje charakter i przebieg zróżnicowanych stylistycznie utworów, odnajduje cechy charakterystyczne i wypowiada się na ich temat, stosuje przy tym podstawowe pojęcia dotyczące elementów muzyki - moduł kultura;
- 7) wyjaśnia, jaką rolę odgrywa muzyka w mediach, reklamie, filmie, grach komputerowych, podaje lub tworzy przykłady jej zastosowania i oddziaływania na odbiorcę - moduł kultura.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) wykorzystuje pojęcia dotyczące teatru muzycznego: scenografia, choreografia, libretto, akt, scena, uwertura, aria, podaje przykłady utworów scenicznych i określa ich gatunek - moduł kultura;
- 2) opisuje w słuchanych utworach treści niezwiązane z muzyką (np. fabuła, ilustracyjność, emocjonalność, wartości i powiązania z innymi obszarami wiedzy oraz działaniami artystycznymi), formułuje nieoczywiste pytania i dociekliwie szuka na nie odpowiedzi - moduł kultura.

3. Uczeń jako uczestnik kultury:

- 1) określa i uzasadnia swoje preferencje muzyczne, poszukuje informacji o wybranych przez siebie twórcach i wykonawcach oraz prezentuje je innym - moduł kultura;
- 2) rozpoznaje melodię i słowa hymnu państwowego i wykonuje go z zachowaniem należytej postawy, wyjaśnia okoliczności jego powstania i wykonywania - moduł kultura;
- 3) wykonuje wybrane pieśni patriotyczne i na podstawie samodzielnie wyszukanych informacji wyjaśnia ich kontekst historyczny, formułuje opinię na temat ich roli dawniej i obecnie oraz wskazuje utwory współczesne o podobnej funkcji - moduł kultura;
- 4) omawia cechy polskiej muzyki tradycyjnej i wskazuje je w utworach z różnych okresów historycznych, w tym ze współczesności, stosuje wybrane pojęcia związane z folklorem, wyszukuje samodzielnie informacje na temat tradycji własnego regionu - moduł kultura;

- 5) rozpoznaje w słuchanych lub oglądanych utworach polskie tańce narodowe; wskazuje ich charakterystyczne cechy i kontekst kulturowy - moduł kultura;
- 6) rozpoznaje wybrane utwory Fryderyka Chopina i innych kompozytorów polskich, formułuje opinię na temat znaczenia ich twórczości dla polskiej i światowej kultury dawniej i współcześnie - moduł kultura;
- 7) formułuje opinię na temat działalności artystycznej Ignacego Jana Paderewskiego, wyjaśnia jej znaczenie dla odzyskania przez Polskę niepodległości i porównuje z przykładami działalności współczesnych artystów zaangażowanych społecznie - moduł kultura;
- 8) rozpoznaje i wykonuje hymn Unii Europejskiej, wyjaśnia historyczny i literacki kontekst jego powstania i wykonywania;
- 9) samodzielnie wyszukuje informacje na temat tradycji muzycznych przynajmniej dwóch innych kultur, w tym jednej pozaeuropejskiej, porównuje je z polskimi tradycjami muzycznymi i formułuje na ich temat opinię, szanując różnorodność tych tradycji - moduł kultura.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) dokumentuje i prezentuje elementy dziedzictwa muzycznego swojej rodziny, szkoły lub społeczności, wykorzystuje dowolne formy ekspresji i dowolną technologię - moduł kultura;
- 2) wskazuje przykłady wykorzystywania muzyki w działaniach społecznych i sam lub we współpracy z innymi wykorzystuje muzykę w sprawie istotnej dla niego lub społeczności - moduł kultura;
- 3) rozpoznaje po jednym utworze muzycznym z sześciu różnych okresów historycznych: średniowiecza, renesansu, baroku, klasycyzmu, romantyzmu i muzyki XX-XXI w., identyfikuje kompozytora, określa zespół wykonawczy i inne cechy charakterystyczne utworu - moduł kultura.

4. Uczeń w relacji ze sobą i innymi:

- 1) ocenia wpływ muzyki na własne samopoczucie i emocje, stosuje muzykę jako narzędzie wspierające jego dobrostan;
- 2) wyjaśnia i stosuje zasady higieny głosu podczas recytacji i śpiewu;
- 3) wyjaśnia i stosuje zasady higieny słuchu w codziennym życiu podczas słuchania i wykonywania muzyki;
- 4) porusza się ze świadomością własnego ciała oraz jego położenia i ruchu w przestrzeni;
- 5) dokonuje samooceny wykonania zadania muzycznego, wyciąga wnioski, planuje i w miarę możliwości wdraża zmiany;
- 6) przyjmuje informację zwrotną na temat wykonania zadania muzycznego i udziela jej z poszanowaniem uczuć i potrzeb innych;
- 7) określa bezpieczne dla siebie granice w relacjach z innymi i zachowuje je podczas zabaw ruchowych, tańca i gry na instrumentach.

Wymagania do wyboru. Uczeń:

- 1) proponuje utwory do słuchania i wspólnego wykonywania, porównuje własne upodobania z gustami innych osób i, z poszanowaniem odmienności, formułuje opinię na ich temat lub rozmawia o nich;

2) proponuje zabawy i działania integracyjne z wykorzystaniem muzyki, współpracuje z innymi podczas ich przebiegu i dba o dobrą atmosferę w grupie.

W ramach zajęć muzyki uczniowie zdobywają doświadczenia edukacyjne, które wspierają ich rozwój osobisty, kulturalny, psychiczny i społeczny oraz budują poczucie sprawczości.

Doświadczenia edukacyjne mają charakter praktyczny, wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe oraz rozwijają umiejętności komunikacyjne i współpracę. Nauczyciel wybiera z uczniami do realizacji co najmniej jedno doświadczenie edukacyjne w każdym roku szkolnym:

- 1) uczestniczy w wydarzeniu z muzyką na żywo (np. koncercie, spektaklu muzycznym, audycji muzycznej lub innym wydarzeniu);
- 2) w grupie współtworzy wydarzenie artystyczne (np. koncert, spektakl, występ, dla społeczności klasowej, szkolnej lub lokalnej), analizuje potrzeby odbiorców, planuje działania, uczestniczy w procesie twórczym, dzieli rolę, angażuje się w działania wykonawcze i organizacyjne, prezentuje efekty publiczności;
- 3) pracując w grupie, realizuje projekt łączący muzykę z innymi obszarami wiedzy i działaniami artystycznymi (np. festiwal nauki, film, teledysk, podcast, grę terenową, prezentację multimedialną);
- 4) indywidualnie lub w grupie tworzy utwór z wykorzystaniem: głosów, instrumentów lub narzędzi cyfrowych, także przy wsparciu sztucznej inteligencji;
- 5) bierze udział (na żywo lub on-line) w zwiedzaniu instytucji kultury albo spotkaniu z muzykiem, wykonawcą lub kompozytorem, artystą ludowym lub przedstawicielem innego zawodu muzycznego;
- 6) indywidualnie lub w grupie realizuje badanie dotyczące zainteresowań muzycznych innych osób lub wpływu muzyki na życie społeczne (rodziny, szkoły, społeczności), prezentuje jego wyniki;
- 7) projektuje własną playlistę utworów muzycznych, prezentuje ją, opisując kryteria doboru, i poddaje pod dyskusję, formułuje także opinię o playlistach innych uczniów;
- 8) projektuje własną mapę wydarzeń muzycznych, prezentuje ją, opisuje kryteria doboru i poddaje pod dyskusję, formułuje także opinię o mapach innych uczniów;
- 9) bada właściwości materiałów, buduje z nich prosty instrument i wykorzystuje go w ćwiczeniach twórczych.

Warunki i sposób realizacji

Skuteczna realizacja treści nauczania przewidzianych dla przedmiotu muzyka zależy od nauczyciela, jego kompetencji dydaktycznych, kreatywności, a także umiejętności takich jak śpiew i gra na instrumencie. Stanowią one warunek budowania pozytywnej relacji z uczniami, w której nauczyciel odgrywa rolę przewodnika, inspiratora i organizatora doświadczeń muzycznych uczniów. Jego zadaniem jest uwrażliwienie uczniów na piękno muzyki, jej obecność w życiu codziennym, kulturze i historii, rozwijanie umiejętności muzycznych, ale przede wszystkim kształtowanie postawy aktywnego i świadomego odbiorcy oraz twórcy kultury. Nauczyciel muzyki wspiera indywidualne potrzeby uczniów, ich ekspresję twórczą, samodzielność i refleksyjność. Dąży do aktywnego włączania wszystkich uczniów w działania muzyczne, które rozwijają ich kompetencje poznawcze, społeczne (współpraca, dbanie o innych), osobiste (dbanie o siebie, w tym wyrażanie emocji) i poczucie sprawczości (nastawienie na rozwój i samorealizacja). Pomaga to w budowaniu przekonania, że zdolności podlegają zmianom i mogą się rozwijać dzięki zaangażowaniu, wysiłkowi i wytrwałości. Kultura pracy na zajęciach koncentruje się na procesie uczenia się, w tym na aktywności samego ucznia i jego emocjonalnym zaangażowaniu w działania muzyczne. W nauczaniu muzyki sam proces jest ważniejszy niż efekt końcowy i precyzja wykonania. Dzięki temu muzyka jest dostępna dla wszystkich uczniów, niezależnie od ich poziomu zdolności, umiejętności i wcześniejszych doświadczeń muzycznych.

Fundamentem zajęć muzycznych są działania praktyczne: śpiew, gra na instrumentach, ruch przy muzyce, słuchanie i tworzenie. Nauczyciel stwarza warunki do uczestnictwa w aktywnościach indywidualnych i zespołowych. Wiedza o muzyce i rozumienie jej funkcji są rozwijane podczas działań muzycznych i tym są działaniom podporządkowane.

Efektywność nauczania muzyki zależy od zapewnienia optymalnych warunków organizacyjnych, w tym odpowiedniej liczby uczniów uczestniczących w aktywnościach muzycznych, dostosowanych do warunków lokalowych, akustycznych i dostępnego instrumentarium. Umożliwia to indywidualne podejście do ucznia, monitorowanie jego postępów, zapewnienie bezpieczeństwa podczas zadań muzyczno-ruchowych oraz troskę o higienę głosu i słuchu. Zapewnia również warunki do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

W realizacji celów edukacji muzycznej pomocne mogą być inicjatywy takie jak chór, zespoły wokalne, wokально-instrumentalne czy taneczne, a także inne formy aktywności muzycznej (np. klub melomana, warsztaty muzyczne, szkolne radio czy studio nagrań), które mogą tworzyć przestrzeń sprzyjającą twórczej ekspresji uczniów. Ich obecność w środowisku szkolnym wspiera rozwój pasji, budowanie relacji i pogłębianie kompetencji muzycznych.

Zajęcia muzyki wymagają świadomie zaplanowanych różnorodnych doświadczeń edukacyjnych. Doświadczenia edukacyjne mogą być organizowane przez szkołę we współpracy z instytucjami kultury, artystami, rodzicami, a także uczniami, dzięki czemu tworzy się wspólne środowisko kulturalne.

Realizacja treści nauczania wymaga odpowiednio przygotowanej przestrzeni, sprzyjającej praktycznemu i twórczemu działaniu uczniów. Wyposażenie pracowni muzycznej powinno

obejmować:

- 1) różnorodne instrumenty do dyspozycji nauczyciela i uczniów, w liczbie pozwalającej na udział całej grupy w działaniach zespołowych;
- 2) sprzęt do odtwarzania, nagrywania i przetwarzania dźwięku (np. komputer z dostępem do Internetu i oprogramowaniem muzycznym);
- 3) ekran multimedialny z tablicą z pięciolinia;
- 4) zasoby biblioteczne (np. nuty, śpiewniki, fonotekę, filmotekę, dostęp do platform streamingowych audio i audio-wideo).

Do prowadzenia zajęć muzyki oprócz pracowni muzycznej wykorzystywane są także inne przestrzenie szkolne i pozaszkolne, w szczególności plener i miejsca publiczne, sprzyjające improwizacji, ruchowi przy muzyce i prezentacji twórczości uczniów.

Wymagania edukacyjne z muzyki dla klasy VII

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- bardzo wysokim stopniu opanował wiadomości i umiejętności zawarte w podstawie programowej klasy siódmej,
- aktywnie uczestniczy w uroczystościach szkolnych,
- jest laureatem konkursów muzycznych,
- w okresie nauczania zdalnego uczeń ma obowiązek uczestniczyć w zajęciach online oraz terminowo i samodzielnie wykonywać zadania domowe.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- prawidłowo i samodzielnie śpiewa większość piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- prawidłowo i samodzielnie gra na instrumentach melodycznych większość melodii przewidzianych w programie nauczania,
- potrafi bezbłędnie wykonywać rytmy - gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych,
- potrafi rytmizować teksty,
- rozumie zapis nutowy i potrafi się nim posługiwać,
- zna i stosuje podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy, podaje nazwiska wybitnych kompozytorów z programu nauczania.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela śpiewa pieśni i piosenki jednogłosowe,
- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela gra kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym,
- wykonuje proste rytmy - gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,

- rytmizuje łatwe teksty,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy i wie, co one oznaczają,
- prowadzi systematycznie i starannie zeszyt przedmiotowy.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela śpiewa niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania,
- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela gra na używanych na lekcjach instrumentach niektóre melodie przewidziane w programie nauczania,
- wykonuje najprostsze ćwiczenia rytmiczne - gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,
- zna tylko niektóre terminy i pojęcia muzyczne,
- prowadzi zeszyt niesystematycznie i niestarannie.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- niedbale, nie starając się poprawić błędów, śpiewa kilka najprostszych piosenek, uczęszcza na zajęcia,
- niesystematycznie pracuje,
- niestarannie prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- wykonuje proste ćwiczenia melodyczne i rytmiczne z pomocą nauczyciela,
- niechętnie pracuje w grupie.